

Gyakorlati tanácsok a fitopatológustól a zöldségtermesztőknek

Автор(и): проф. д-р Петър Чавдаров, Институт по растителни генетични ресурси „К. Малков” – Садово

Дата: 03.06.2024 *Брой:* 6/2024

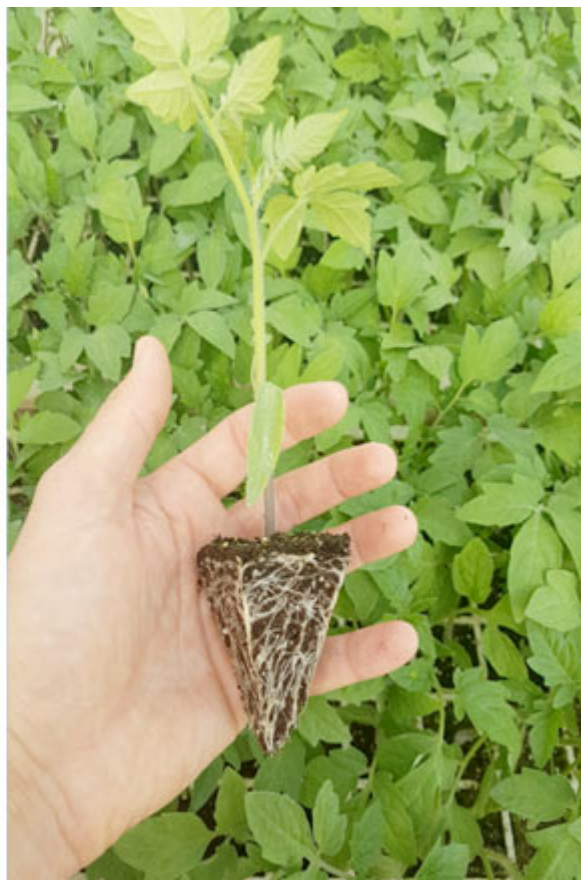
Ebben az anyagban szeretném felhívni különleges figyelmét bizonyos intézkedésekre, amelyek garantálják Önnek a paradicsom, uborka és paprika minőségi és stabil hozamának előállítását.

Minden növénykultúra esetében a betegségek elleni küzdelemben csak akkor érhető el siker, ha szervezeti, agrotechnikai, genetikai, biológiai, kémiai és egyéb intézkedések átfogó rendszerét alkalmazzuk, amelyek segítségével a betegségeket okozó ágensek populációsűrűségét a károsítási küszöb alá szorítjuk. Zöldségfélék esetében ennek a rendszernek az alapja a profilaxis kell, hogy legyen, azaz minden növényvédelmi intézkedésnek a megelőző kezelésre kell irányulnia, azzal a céllal, hogy megakadályozza a gombás, bakteriális és vírusos fitopatogének megtelepedését.

Először is a megfelelő fajtaválasztással kezdem. A termesztéshez olyan fajtát választunk, amely a magas hozam és minőség mellett ellenállóképességi génekkel is rendelkezik bizonyos gazdaságilag fontos betegségekkel szemben. Számos hazai és külföldi zöldségfajta elterjedt hazánkban, amelyek gombás és vírusos betegségekkel szembeni ellenállóképességi génekkel rendelkeznek. A paradicsom, uborka és paprika ellenállóképességre irányuló nemesítése, amelyet hazánkban és külföldön végeznek, komplex fókuszú – mind a talajban terjedő, mind a levegőben terjedő fitopatogénekre kiterjed. Jelentős eredmények születtek ezen a területen, különösen a paradicsom és uborka esetében, a vírusos fitopatogénekkel szembeni ellenállóképesség szintjével kapcsolatban. Rendkívül ellenálló paradicsom genotípusok kaphatók a piacon, amelyek üvegházi és szabadföldi termesztésre egyaránt alkalmasak.

Egy másik fontos irány a vetésforgó, vagy az úgynevezett vetésváltás. Rendkívül fontos intézkedés az inokulum (fertőzés) nagy mennyiségű felhalmozódásával kapcsolatban, különösen a talajból származó fitopatogének esetében, amelyek jellemző gyökérrothadást és tracheomikózist okoznak a gazdanövényekben. Ha paradicsomot és paprikát ugyanazon a helyen termesztünk, nagy mennyiségű növényi maradvány halmozódik fel a talajban, amelyek szükséges táptalajt jelentenek a *Verticillium sp.*, *Fusarium sp.*, *Phytophthora sp.* és más nemzetségekbe tartozó talajgombák fejlődéséhez. Nagyon gyakran, a mag nélküli paradicsomtermesztés során a *Pyrenochaeta lycopersici tomato* talajgomba is felhalmozódik, amely a parás gyökérrothadást okozza, és egyes években jelentősen csökkenti a termelt termés hozamát és minőségét. Üvegházi termesztésben a vetésforgó lehetőségei korlátozottak, ezért 3-4 évente fertőtleníteni kell a talajt. A gyakorlatban az üvegháztermelők szolarizációt és biológiai termékek alkalmazását használhatják módszerként a főbb zöldségfélék fontos betegséget okozó ágenseinek leküzdésére. Manapság a talajfertőtlenítő kémiai termékek nagy része tiltott, aminek természetesen vannak pozitív és negatív oldalai. Szabadföldi termesztésben lehetőség van a zöldségfélék más növényekkel való vetésváltására. 4-5 év elteltével kell őket ugyanarra a helyre visszavinni. Paradicsom esetében például bebizonyosodott, hogy a talaj teljesen öntisztul a különböző bakteriális fitopatogénektől, ha ezt az időszakot betartják.

A térbeli izoláció nagy jelentőséggel bír a szabadföldi paradicsom- és paprikanövények esetében, amelyeket távol kell termesztetni az üvegházi komplexumoktól. Az ilyen létesítményekben, ha a vektorok nagy sűrűségét engedélyezik, azok egész évben fejlődnek és gyorsan átvándorolnak a szabadföldre, ősze pedig visszatérnek az üvegházakba. Ezek közé a vektorok közé tartozik a dohánytripsz, a különböző típusú levéltetvek és az üvegházi molytetvek, amelyek a különböző típusú vírusos fitopatogének fő hordozói.

Az egészséges és minőségi palánták előállítása rendkívül nehéz és felelősségteljes feladat a minőségi termék előállításához. Minőségi palántákat a következő intézkedések betartásával lehet előállítani: steril vetőmag-hordozók használata, új tálcák használata, tiszta és fertőtlenített magok vetése, optimális hő- és vízellátási rendszerek fenntartása, fiatal növények trágyázása, megelőző növényvédelmi intézkedések, a növény fejlődési szakaszának és a környezeti feltételeknek megfelelően. Hazánkban már működnek olyan üvegházi komplexumok, amelyek a főbb zöldségfélék minőségi palántáit állítják elő.

Fontos feltétel a növények gombaölő oldatokkal való kezelése is, amelyet 5-6 nappal a palánták végleges helyükre ültetése után kezdenek alkalmazni. Ezzel az intézkedéssel sikeresen leküzdhetjük a bakteriális betegségek fejlődését és terjedését a zöldségnövények föld feletti részein, valamint a különböző gombás betegségeket, amelyek helyi foltokat okoznak a leveleken, szárazon és terméseken.

Növényvédelemmel több mint 20 éve foglalkozó szakemberként szeretném megosztani Önökkel, hogy egy helytelen paprikafajta-választás miként vezetett 100,0%-os veszteséghez egy olyan személynél, aki több mint 30 éve foglalkozik zöldségtermesztéssel. A Plovdiv régióban meglátogatott üvegházak 0,4 hektár területen helyezkedtek el, paprikával beültetve. A szemrevételezés során azt találtam, hogy az összes növény több mint 80,0%-a fertőzött volt a paradicsom bronzfoltosságának kórokozójával - a *Tomato spotted wilt virusszal*. Kiderült, hogy nem tettek rendszeres megelőző növényvédelmi intézkedéseket a vektor (dohánytripsz) ellen, és mintegy 30 nappal az átültetés után a következő kárképet figyeltük meg (1, 2, 3, 4, 5. fotók).

Minden hazai zöldségtermesztőnek magas hozamot és magas felvásárlási árat kívánok termékeiért. És ami a legfontosabb: **NE FELEJTSE EL** naponta ellenőrizni növényeit, és kétség esetén forduljon

agrárszakembereihez pontos tanácsért és megfelelő megoldásért.